

EL COMERÇ DE LA NEU A CASTELLÓ DE LA PLANA. SEGLES XVI – XIX.

El passat dia 6 de desembre de 2008, dins del Nadal Cultural organitzat per l'Ajuntament de les Coves, es va presentar el llibre "El comerç de la Neu a Castelló de la Plana. Segles XVI – XIX". La presentació va tindre lloc al saló d'actes de la Caixa Rural, a càrrec de l'Associació Cultural Tossal Gros i del propi autor Pasqual Boira.

Pasqual Boira i Muñoz és llicenciat en Geografia i Història, i professor de secundària del CES Alt Maestrat d'Albocàsser; però, sobretot, Pasqual és covarxí. Des de fa bastants anys s'ha dedicat a l'estudi del comerç i dels dipòsits de neu arreu de les comarques valencianes. Fruit d'aquesta tasca ha estat la publicació de nombrosos articles en butlletins de divulgació cultural, programes de festes i jornades culturals. Pasqual, ha dictat també nombroses conferències sobre el comerç de la neu: a diferents pobles de l'Alt Maestrat i dels Ports, al Museu de Belles Arts de Castelló (gener de 2007), a l'Institut d'Història "Almoroig" de Muro d'Alcoi (abril de 2008), i ací a les Coves de Vinromà (juliol de 2007).

A més del llibre que ha presentat, "El comerç de la neu a Castelló de la Plana. Segles XVI-XIX", Pasqual en té ja enllestit un altre, "La serra de Mariola i el comerç de la neu. Caves, cases i pous de neu", el qual publicarà l'Ajuntament d'Agres el proper any 2009. També, a hores d'ara, està treballant en una altra publicació, "El comerç de la neu a la Vall d'Albaida. Neveres, caves, cases i pous de neu", un encàrrec de la direcció de la Mancomunitat de municipis de la Vall d'Albaida, la qual vorà la llum al llarg de l'any 2010.

Pasqual, és, sens dubte, a hores d'ara, un dels millors especialistes del País Valencià sobre aquest tema: Les neveres i el comerç de la neu.

Però, podem llegir el que diu Jorge Cruz Orozco, mantenidor del Museu Valencià d'Etnologia, probablement una de les màximes autoritats espanyoles sobre el tema del comerç de la neu, en el pròleg del llibre:

"Aquest és un llibre d'història i, per tant, conté diverses facetes, com diversa és la realitat que la història tracta d'explicar. Hi ha història social al passar revista als arguments mèdics que recomanen (que exigeixen, de vegades) el fred o a les disposicions per a reservar-lo als malalts quan escassejava; també a l'estudi dels preus o a les interessants notes sobre l'extracció social dels arrendadors de la neu. Hi ha història de les institucions quan s'analitza l'actuació de les autoritats per a assegurar l'abastiment de neu (i, cal dir-ho, per a obtenir-ne la cessió gratuïta). El comerç del fred es comportava com un termòmetre

sensible a les conjuntures socials, siguen les guerres carlines causants del desabastiment o la demanda creixent quan el còlera colpejava la Plana el 1860 o el 1865. L'obra versa sobre la desorganització i finalment desaparició del sistema de proveïment estancat, propi d'una societat tradicional, davant de la liberalització de la segona meitat del segle XIX imposada per la burgesia.

Una obra d'aquesta categoria no és —no podria ser— el resultat de una recerca ràpida i superficial; no és de cap manera un treball de circumstància. Per atrevir-se a tractar un tema d'aquesta complexitat, cal una vocació ferma; i, per interpretar acuradament els documents, cal un sòlid coneixement previ del comerç del fred i del seu territori. Pascual Boira demostra vocació i coneixements més que suficients. Ho demostren els articles sobre el tema a les comarques septentrionals valencianes i a la Vall d'Albaida. Més enllà del rigor professional que fa palés el llibre, Pascual Boira s'ha implicat en les accions de difusió i conservació del patrimoni de les neveres. Ha col·laborat en la museïtzació de la nevera dels Regatxols (Ares del Maestrat) i en la restauració de la nevera de la Serrada dels Matxos (Castellfort). Ha guiat grups de professors a les nostres neveres i ha treballat els aspectes didàctics. Sempre està disposat a fer una xarrada allà on li la demanen. De l'arxiu i el treball de camp a la conferència de divulgació, hi ha tot un itinerari de treball intel·lectual però també cívic. La història del comerç del fred al País Valencià i, en general, l'esforç per a entendre la societat tradicional i el seu patrimoni estan plens de joia amb aquesta obra".

